

Hrvatje proglašajo za svoja. Da sta lansko leto razstava v srpskem paviljonu v Rimu, ni važno, saj so motivi, ki so tudi druge Hrvate privedli do tega koraka, znani. Hrvatje imajo med Jugoslovani največje umetniške osebnosti, ki igrajo tudi v tujini odlično vlogo.

Za Hrvati moramo imenovati prve Slovence. Kdo se bo začudil tej trditvi, ker jih doma tako malo ce-

MUTSUHITO, UMRLI JAPONSKI CESAR.

nimo, a je le res. Posebno slikarji, ki so se na razstavi pridružili društvu Medulić, so zanimivi in se na prvi pogled pokažejo kot skupina ljudi, ki se bori za iste cilje. Tudi na letošnji spomladanski razstavi dunajske Secesije so se iz vse razstave odbijali kot posebna skupina, ki živi samostojno življenje poleg in vzporedno z drugimi. Res ni med njimi nobene prav silne umetniške osebnosti, toda to, kar so dosegli, je vsega vpoštevanja vredno in se povsod lahko pokaže.

Ako se še enkrat ozremo na celo razstavo, ne moremo imeti nič proti temu, da Slovenci niso razstavili kot narodnostna skupina, ampak so se pridružili v veliki meri Meduliću. Umetniške struje so mednarodne in tako se veliko bolje pokaže, koliko jih stremi za podobnimi cilji. Fraza o narodni umetnosti se v praksi razblini v nič. Meštrovich ni nič manj srednjeevropski kot jugoslovanski. Tako je pri vseh resničnih umetnikih, ker nobeden ne sme prezreti pridobitev tujine, če hoče stati na višini časa in biti vpoštevan tudi izvan domovine.

Pomena teh razstav ne smemo podcenjevati. Prvič se tu vsaj deloma vidi, koliko in kake umetniške moči imamo Jugoslovani, drugič stopajo posamezne narodnostne skupine v čisto drugo, resničnejšo luč, tretjič pa se vidi, kako eni in drugi sledimo razvoju splošne umetniške kulture, v koliko smo to sprejeli in v kateri smeri jo sami na lastnih tleh razvijamo. Jugoslovanska umetnost je po veliki večini provincialna in v svojem razvoju zaostaja vedno za nekaj let za srednjo Evropo; malo jih je in to so v prvi vrsti Hrvati in Slovenci ali avstrijski Srbi, ki

gredo skupno z zapadno Evropo, drugi nekoliko zaostajajo.

Želimo samo, da bi vendar enkrat tudi Ljubljana doživela veliko jugoslovansko umetniško razstavo, ki naj bi pokazala posebno, kaj zmore jugoslovanska moderna na vseh poljih. Jedro te razstave bi bile moči, ki jih zbira Medulić in sorodne. Razstavili naj bi izbrana najboljša dela, ker taka razstava bi bila obenem apologija domačih stremeljenj, ki jih premalo razumemo in podcenjujemo, pa tudi premalo poznamo.

Fr. Stelè.

Najnovejša umetnost — imenuje se futurizem, ekspresionizem ali kakorkoli — je zmešala mnogo glav, in sicer med umetniki samimi nič manj nego med njih kritiki in občinstvom. Sodbe so kaj različne. Ljudje zmajujejo v taki razstavi z glavami in menijo, da je muza slikarstva zblaznela; kritiki so se v dolgih letih tolikokrat zmotili in izkazali za tako

YOTSIHITO, NOVI JAPONSKI CESAR.

nezanesljive preroke — kako je n. pr. zgodovina prečrtala vsa njih prerokovanja o impresionizmu! — da sedaj ali brez pomisleka slede vsaki struji, ali pa govore tako, da obenem hvalijo in grajajo, povečujejo in obsojajo — revmatizem strahu jim je ostal v kosteh in sedaj se boje vsakega ostrejšega vetra; ekspresionisti sami se dele v take, ki resno streme in resno delajo, brez velikih teorij, nezavedno pokorni zakonu razvoja, in tropo vročekrvnih otročajej — katera misel jih ni imela, sebi v škodo in pokoro? — ki skrbe za krik in zmešnjavo. Skupina nemških ekspresionistov je začela sedaj izdajati svoje glasilo „Der blaue Reiter“. (Prim. Hans Tietze: Der blaue Reiter v zadnji številki revije „Kunst für Alle“.)